

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Strugała
Sędziowie:	SA Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.) SO del. Krzysztof Gajewski
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa P. D., D. D., K. D. (1) i M. B.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego i zażalenia powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 24 kwietnia 2017 r., sygn. akt I C 737/16

I. prostuje komparycję zaskarżonego wyroku w ten sposób, że słowo W. ujmuje w cudzysłów;

II. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 4. (czwartym) w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów P. D., D. D. i K. D. (1) kwoty po 1.728 (jeden tysiąc siedemset dwadzieścia osiem) złotych;

b) w punkcie 5. (piątym) w ten sposób, że nie obciąża pozwanej M. B. kosztami procesu;

III. oddala apelację pozwanego;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów: P. D., D. D. i K. D. (1) kwoty po 2.940 (dwa tysiące dziewięćset czterdzieści) złotych, zaś na rzecz powódki M. B. kwotę 1.125 (jeden tysiąc sto dwadzieścia pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 840/17, V ACz 1139/17

UZASADNIENIE

Powodowie: P. D., D. D., K. D. (1) i powódka M. B. w pozwie przeciwko pozwanemu Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. wnieśli o zasądzenie na rzecz każdego z nich od pozwanego kwoty po 80.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 lipca 2016r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca - zgodnie z art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 §1 k.c. oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że ich ojciec poniósł śmierć w wypadku drogowym, w chwili zdarzenia pojazd sprawcy posiadał umowę ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego zawartą z (...) S.A. (obecnie - po licznych przekształceniach - (...) S.A.). W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania, podnosząc zarzut rzeczy ugodzonej oraz kwestionując wysokość dochodzonego roszczenia i sposób wyliczenia odsetek.

Wyrokiem z 24 kwietnia 2017r. Sąd Okręgowy w B. zasądził od pozwanego na rzecz powodów P. D., D. D. i K. D. (1) kwoty po 50.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 lipca 2016r. do dnia zapłaty, na rzecz powódki M. B. kwotę 25.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 lipca 2016r. do dnia zapłaty, oddalił powództwa w pozostałym zakresie, zasądził od pozwanego na rzecz powodów P. D., D. D. i K. D. (1) kwoty po 1.300,08 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zasądził od powódki M. B. na rzecz pozwanego kwotę 2.058,46 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. kwotę 9.150,33 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz obciążył Skarb Państwa kosztami sądowymi, od których powodowie byli zwolnieni. Sąd Okręgowy ustalił okoliczności zdarzenia, na skutek którego śmierć poniósł ojciec powodów W. D. oraz wskazał, że pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w chwili wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną (wówczas (...) S.A.). Pismem z dnia 3 czerwca 2016r. powodowie zgłosili pozwanemu roszczenie w kwocie po 130.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ojca. Pozwany decyzją z dnia 7 czerwca 2016r. odmówił wypłaty zadośćuczynienia powołując się na ugodę zawartą między pozwanym a matką powodów. Matka powodów - K. D. (2), w dniu 16 kwietnia 2002r. złożyła pozwanemu oświadczenie, działając w imieniu swoim i swoich dzieci, że w związku z wypadkiem, w następstwie którego śmierć poniósł W. D., na zaspokojenie jej roszczeń o odszkodowanie, przyjęła kwotę 30.000 zł. Powodowie, gdy zginął ich ojciec mieli odpowiednio 12, 10, 7 i 3 lata. Za życia W. D. jego żona, a matka powodów nie pracowała, zajmowała się domem i dziećmi, jednak ojciec, który utrzymywał rodzinę, miał z dziećmi dobry kontakt. Poświęcał im czas, zapewniał rozrywki, synów uczył majsterkowania i gry w piłkę nożną. (...) byli z ojcem bardzo zżyci i bardzo silnie przeżyli jego śmierć. Zostali pozbawieni możliwości wychowywania się w pełnej rodzinie. Często słyszeli od rówieśników negatywne komentarze w związku z brakiem ojca. Każdemu z nich bardzo brakuje okresu dzieciństwa i dorastania z ojcem, którego nowy partner matki nie mógł im zastąpić. Powód D. D. po śmierci ojca przejawiał zachowania autoagresywne, nie skończył szkoły i nie zdobył zawodu. Powód K. D. (1) po śmierci ojca miał problemy z nauką, z powodu trudności wychowawczych trafił do ośrodka szkolno-wychowawczego, gdzie przebywał przez trzy lata, nie zdobył zawodu. Wszyscy synowie zmarłego często wspominają wspólnie z ojcem spędzane święta, zabawy, odwiedzają grób ojca. Kochali ojca i mieli poczucie, że on także ich kocha.

Powódka M. B. w chwili śmierci ojca miała 3 lata i nie zachowała bezpośrednich, własnych wspomnień z nim związanych. Odczuwa ból z tego powodu, że nie mogła doświadczyć miłości ojcowskiej, ojciec nie poprowadził jej do ołtarza, ani nie poznał jej dzieci.

U powodów przed śmiercią ojca nie występowały żadne zaburzenia rozwojowe, społeczne, emocjonalne, czy psychiczne. Nagła śmierć ojca była dla dzieci w wieku powodów wydarzeniem niezrozumiałym, traumatycznym, powodującym istotne zaburzenia rozwoju emocjonalnego, trudności w funkcjonowaniu społecznym, uczuciowym, trudności w zakresie socjalizacji, zaburzenia somatyczne na podłożu psychicznym (mutyzm funkcjonalny u D. D.). Zachowania buntownicze i agresywne mogły być konsekwencją przeżywania żałoby po śmierci ojca w sytuacji, jeśli dziecku w tym okresie nie towarzyszyła adekwatna pomoc. Cierpienie powodów z powodu śmierci ojca należy uznać za

nieprzemijające. U powodki negatywne przeżycia emocjonalne bezpośrednio po śmierci ojca nie wystąpiły, ale zmiany w strukturze rodzinnej mają odzwierciedlenie w emocjonalnym i społecznym funkcjonowaniu powodki i zaniżonej samoocenie. Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny w sprawie ustalił na podstawie okoliczności bezspornych, a także wiarygodnego przesłuchania powodów oraz opinii biegłej z zakresu psychologii, której w pełni dał wiarę.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwa pozostawały zasadne częściowo.

Pozwany nie kwestionował zasady swej odpowiedzialności, zaś oświadczenie K. D. (2) złożone w ugodzie zawartej z pozwanym nie wywarło skutku wobec małoletnich wówczas powodów.

Wskazując na treść art. 448 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że więź będących wówczas małymi dziećmi powodów z ojcem należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie, zaś jej zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, że śmierć ojca była dla powodów trudnym przeżyciem psychicznym, wywołała ból i cierpienie. K., czy kilkunastoletnie dziecko będące w okresie intensywnego rozwoju społecznego, emocjonalnego i intelektualnego, którego światopogląd, podejście do życia i plany życiowe właśnie się kształtują, potrzebuje opieki i wzorców dostarczanych przez obojga rodziców. Powodowie - synowie zmarłego, pozbawieni czułości i wzorca ojcowskiego, buntem lub trudnościami w nauce i w kształtowaniu relacji emocjonalnych w dorosłym życiu zareagowali na trudną i niekomfortową sytuację. Z drugiej jednak strony, ze względu na upływ 17 lat od śmierci ojca, nie można jednoznacznie tylko temu zdarzeniu przypisać wszystkich niepowodzeń w życiu powodów, bowiem takie wnioskowanie zawsze będzie obarczone tylko prawdopodobieństwem.

Sąd Okręgowy kierując się doświadczeniem życiowym doszedł do wniosku, iż zasadnym jest roszczenie powodów w kwocie po 50.000 zł. Mimo odmiennego przeżywania i manifestowania uczuć przez każdego z powodów, wszyscy oni w dalszym ciągu w podobnym stopniu i z podobnymi skutkami nie uporali się emocjonalnie ze stratą ojca. Odmiennie natomiast, w ocenie Sądu Okręgowego, przedstawia się sytuacja powodki, która nie odczuwa jego straty w sferze emocjonalnej, a bardziej na poziomie intelektualnym. Nie pamięta ona miłości i czułości ojca, a jego brak w różnych sytuacjach życiowych odczuwa jedynie „rozumowo”. Swoje życie ułożyła w określony sposób nie z powodu bezpośredniego braku rodzzonego ojca na co dzień, bowiem zdarzenie to jedynie pośrednio, przez zmianę struktury rodzinnej, wpłynęło na kształtowanie postaw społecznych i emocjonalnych powodki. Nie byłoby zatem sprawiedliwe potraktowanie jej w taki sam sposób, jak jej braci, którzy mają własne, żywe wspomnienia ojca, powodujące nieprzemijający ból i cierpienie.

Wobec powyższych okoliczności, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że roszczenie powodki pozostaje zasadne do kwoty 25.000 zł.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c, mając na względzie niekwestionowaną datę zgłoszenia pozwanemu roszczeń o zapłatę kwot po 130.000 zł w dniu 3 czerwca 2016r., uznając że datą wymagalności roszczenia jest data upływu 30 dni, jakie przysługują zakładowi ubezpieczeń na realizację zgłoszonego roszczenia. O kosztach procesu między stronami oraz o nieuiszczonych kosztach sądowych na rzecz Skarbu Państwa (od każdego z powodów po 4.000 zł opłaty sądowej i po 216,74 zł za opinię biegłej) Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art.100 k.p.c, przy ustaleniu, że powodowie wygrali sprawę w 62%, a powodka w 31%. Pozwany zatem winien zwrócić powodom kwoty po 1.300,08 zł (na zasadzie kompensacji wzajemnych kosztów zastępstwa procesowego według stawki minimalnej obowiązującej w dniu wniesienia pozwu, tj. 5.400 zł), zaś od powodki przy zastosowaniu zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów, pozwany winien natomiast otrzymać 2.058,46 zł. Powodowie byli zwolnieni od kosztów sądowych, dlatego też o zwrocie kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa Sąd Okręgowy orzekł tylko od pozwanego. Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. w części zasądzonej na rzecz powodów i powodki kwoty ponad 20.000 zł wywiódł pozwany, domagając się zmiany wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie powództw ponad kwotę 20.000 zł i zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, stosownie do wyniku sprawy oraz zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Skarżący zarzucił:

1.naruszenie prawa procesowego - przepisu art. 233 k.p.c. poprzez nierozważenie wszechstronnie zgromadzonego materiału dowodowego, co doprowadziło do błędnych wniosków, że sposobem naprawienia krzywdy wyrządzonej powodom jest wypłacenie dla nich zadośćuczynienia w kwocie po 50.000 zł., a powodce zadośćuczynienia w kwocie 25.000 zł;

2.naruszenia prawa materialnego przepisu art. 448 w zw. z art. 24 k.c. poprzez błędną ich wykładnię polegającą na nieodpowiedniej ocenie przyjętych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia do ustalonej podstawy faktycznej oraz poprzez niewłaściwą wykładnię pojęcia „odpowiedniej sumy” i w efekcie zasądzenie na rzecz powodów określonego w tym przepisie zadośćuczynienia w niewłaściwej, rażąco wygórowanej wysokości w stosunku do doznanej przez nich krzywdy. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że Sąd I instancji pominął mające wpływ na rozmiar zadośćuczynienia okoliczności : młody wiek powodów w chwili śmierci ojca, ich sposób pojmowania świata, znaczny upływ czasu od daty wypadku do dnia wystąpienia z powództwem oraz bezpośrednio zainteresowanie powodów wynikiem sporu.

Proces żalu jaki przeszli powodowie był z pewnością trudny, gdyż stracili w młodym wieku ojca, ale był to jednak proces typowy dla poszczególnych faz radzenia sobie z takim doświadczeniem, tym bardziej, że byli otoczeni opieką matki i rodziny, a w nieodległej przyszłości także mogli liczyć na wsparcie ojczyzna. Sama tylko świadomość odejścia osoby bliskiej nie stanowi w ocenie pozwanej podstawy do żądania zadośćuczynienia. Okoliczność, że powodowie do końca życia będą wspominali utratę ojca i odwiedzali jego grób nie może stanowić o tym, że przeżywali i przeżywają nieopisane cierpienia.

Sąd Okręgowy dał w pełni wiarę przesłuchaniu powodów, które stanowiło jedyny osobowy środek dowodowy na okoliczność rodzaju więzi łączących ich z ojcem, rozmiaru doznanej krzywdy i wpływu jego śmierci na życie powodów. Nie zgłoszenie przez powodów innych wniosków dowodowych, a w szczególności dowodu z przesłuchania w charakterze świadków członków ich rodziny, winno skutkować większym krytycyzmem w odniesieniu się do ich zeznań, które nie mogły zostać zweryfikowane. Matka powodów skorzystała z prawa do odmowy składania zeznań, co jest rzadko spotykane w tego typu sprawach, zachodzi zatem przypuszczenie, że jej zeznania mogłyby być niezgodne z oczekiwaniami powodów. Opinia psychologa ograniczała się jedynie do przeprowadzenia jednorazowego badania powodów, którzy opisywali zdarzenie sprzed 18 lat, kiedy byli dziećmi, a obecnie przedstawili swoje odczucia z perspektywy czasu, mając na uwadze cel jakiemu miała służyć opinia.

Zdaniem pozwanej należne powodom zadośćuczynienie po śmierci ojca, przy uwzględnieniu wypłaconego stosownego odszkodowania na podstawie przepisu art. 446 § 3 k.c., które przed dodaniem § 4 tego przepisu kompensowało w części także uszczerbek o charakterze niemajątkowym, nie powinno być wyższe niż 20.000 zł. Podkreślił skarżący, że wysokość zadośćuczynienia, które stanowi rekompensatę za doznaną krzywdę, musi z jednej strony uwzględniać zakres krzywdy, uzależnionej od ściśle indywidualnych okoliczności, ale jednocześnie nie może pozostawać w oderwaniu do stopy życiowej społeczeństwa. Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia, które ma być umiarkowane, ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a nie być źródłem wzbogacenia poszkodowanego.

Zażalenie na postanowienia zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w B. w zakresie zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kwot po 1.300,08 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.058,46 tytułem zwrotu kosztów procesu wywiedli powodowi, zarzucając naruszenie:

- art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (DZ.U. 2015, poz. 1800) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu stawki zastępstwa procesowego według brzmienia treści rozporządzenia po jego nowelizacji dokonanej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. (Dz.U. 2016 poz. 1668), która zaczęła obowiązywać od dnia 27 października 2016r., w sytuacji gdy pozew został złożony w dniu 26 października 2016r., a zatem przed wejściem w życie nowelizacji rozporządzenia, tj. w okresie kiedy minimalna stawka przy wartości sporu 80.000 zł wynosiła 7.200 zł;

- art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że powódka jest zobowiązana do uiszczenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i że w sprawie nie zachodzi szczególnie przypadkowy uzasadniający nieobciążanie powódki kosztami zastępstwa procesowego; - art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powódki kosztami sądowymi w kwocie 2.058,46 zł na rzecz pozwanego.

Skarżący domagali się zmiany zaskarżonych postanowień poprzez zasądzenie od

pozwanego na rzecz powodów kwot po 1.732,08 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciążanie powódki kosztami procesu oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniewego. W uzasadnieniu zażalenia skarżąca powódka podkreśliła, że jej sytuacja życiowa skłoniła ją do wystąpienia z roszczeniem o zadośćuczynienie, czego nie można oceniać negatywnie. Przyczyną wniesienia powództwa w rozpoznawanej sprawie było uzasadnione poczucie krzywdy związane ze śmiercią ojca. Wytaczając powództwo powódka miała subiektywne przekonanie o słuszności dochodzonego roszczenia, podyktowane rozmiarem krzywdy doznanej na skutek śmierci najbliższej jej osoby, gdzie skutki wypadku po dziś dzień odbijają się na jej obecnej sytuacji życiowej. Okoliczności faktyczne sprawy, jej sytuacja majątkowa i życiowa przemawia, w ocenie skarżącej, za odstąpieniem od obciążania jej kosztami procesu w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pozwanego pozostaje niezasadna. Przede wszystkim wyjaśnić trzeba, że ustawodawca nie określa szczegółowo zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia wskazanego w art. 448 k.c., ograniczając się do stwierdzenia, że ma to być suma odpowiednia; niewątpliwie też krzywdę związaną z zerwaniem więzi rodzinnej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. W judykaturze dotyczącej zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia konsekwentnie wskazuje się, że każdy przypadek zasądzenia zadośćuczynienia powinien być traktowany indywidualnie, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Wpływ na ustalenie jaka kwota zadośćuczynienia w okolicznościach sprawy pozostawać będzie kwotą odpowiednią mieć będzie charakter i rozmiar szkody doznanej przez poszkodowanego, wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, wiek pokrzywdzonego i jego zdolność do zaakceptowania nowej rzeczywistości oraz umiejętność odnalezienia się w niej, możliwość korzystania ze wsparcia osób bliskich, trwale następstwa doznanych przeżyć w sferze psychicznej oraz ewentualne ograniczenia, jakie wywołują one w dotychczasowym życiu. Zadośćuczynienie przewidziane w art. 448 k.c. jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, która, jak słusznie wskazuje się w literaturze i orzecznictwie, nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Rozmiar zadośćuczynienia może być zatem odnoszony jedynie do przeciętnej stopy życiowej ogółu społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar. Przesłanka „przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa” ma charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego rozmiar (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00 i wyrok z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10). Rolą zadośćuczynienia jest bowiem złagodzenie doznanej, niewymiernej krzywdy poprzez wypłacenie nie nadmiernej, lecz sumy w stosunku do niej odpowiedniej. Ustalenie jej wysokości powinno być dokonane w ramach rozsądnych granic, odpowiadających aktualnym warunkom i sytuacji majątkowej społeczeństwa, przy uwzględnieniu jednak, że wysokość zadośćuczynienia musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności sprawy i zadośćuczynienia, które stanowić będzie odpowiednią rekompensatę dla powodów i powódki za krzywdę, jakiej doznali oni w wyniku wypadku, w którym poniósł śmierć ich ojciec, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że kwoty te winny wynosić po 50.000 zł dla powodów i 25.000 zł dla powódki. Przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności dotyczących charakteru i rozmiaru krzywdy doznanej przez powodów i powódkę, wskazywanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a i podnoszonych przez skarżącego, należało dojść do przekonania, że przyznane powodom kwoty nie pozostają rażąco zawyżone, co uzasadniałoby ich zmianę. Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w danym przypadku odpowiedniej sumy pozostawione

zostało bowiem sądowni, który dysponuje w takim wypadku większym zakresem swobody, niż przy ustalaniu szkody majątkowej i odszkodowania koniecznego do jej naprawienia. Innymi słowy charakter zadośćuczynienia przesądza o tym, że ostateczne ustalenie, jaka konkretnie kwota jest odpowiednia, z istoty swej należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, lecz nie może to być uznanie dowolne. Podkreślić należy, że w świetle ugruntowanego poglądu judykatury, korekta kwoty przyznanej z tytułu zadośćuczynienia jest uzasadniona tylko jeżeli w okolicznościach sprawy kwota ta jest rażąco wygórowana lub rażąco niska (vide; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2000 r., II CKN 651/98, publ.LEX nr 51063). Apelacja pozwanej ogranicza się w istocie do podkreślania już uwzględnionych przez Sąd Okręgowy okoliczności - mających przemawiać za koniecznością obniżenia przyznanego zadośćuczynienia - których wagę, w ocenie skarżącego, Sąd pierwszej instancji niedostatecznie uwzględnił. Ustalone przez Sąd Okręgowy kwoty zadośćuczynienia odpowiadają zaś ukształtowanym w judykaturze zasadom określania zadośćuczynienia: regule kompensaty, umiarkowania i posiłkowego uwzględniania przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa, celem uniknięcia bezpodstawnego wzbogacania pokrzywdzonego; wszystkie wymienione reguły zostały też przez Sąd Okręgowy właściwie zastosowane poprzez odniesienie ich do okoliczności sprawy. Niewątpliwie poczucie krzywdy powodów i powódki należy ocenić jako znaczące, przy uwzględnieniu okoliczności straty tak bliskiej i istotnej w rozwoju dziecka osoby, jaką jest kochający ojciec. Oczywistym jest również, iż poczucie krzywdy powodów pozostawało spotęgowane poprzez nagłość zdarzenia, zaś z uwagi na wiek w jakim wówczas się znajdowali rzutowało ono na ich całe dalsze życie. Nie można też zasadnie zarzucać, aby Sąd Okręgowy nie uwzględnił przy ustalaniu odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia okresu 17 lat, jaki upłynął od przedmiotowego zdarzenia, skoro z wskazań zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wynika, że okoliczność ta nie umknęła uwadze Sądu I instancji. Zgodnie ze wskazaniami skarżącego Sąd I instancji dostrzegł także różnicę w sytuacji powodów oraz powódki i dał temu wyraz, różnicując zasądzone na ich rzecz kwoty zadośćuczynienia. Nie można także twierdzić, że przy ustalaniu zadośćuczynienia należnego powodom należy wziąć pod uwagę świadczenie wypłacone ich matce na mocy ugody z 16 kwietnia 2002r., skoro brak jest podstaw do uznania, aby wywarła ona skutek wobec powodów i powódki. Odnosząc się do zarzutu naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. poprzez nierozważenie wszechstronnie zgromadzonego materiału dowodowego stwierdzić należy, że brak było podstaw do odmowy uznania za wiarygodne przesłuchania powodów i powódki, zwłaszcza, że znalazły one potwierdzenie w wiarygodnej opinii biegłej z zakresu psychologii, przy czym biegła nie wskazała, aby wykonanie opinii było utrudnione z uwagi na brak dokumentacji dotyczącej stanu psychicznego powodów i powódki po śmierci ich ojca. Nie można także, jak czyni to skarżący, wyciągać negatywnych dla powodów skutków z faktu, że ich matka skorzystała z prawa odmowy składania zeznań, skoro stanowiło to jej ustawowe uprawnienie; nie można także przewidzieć jakiej treści zeznania by złożyła. Wobec powyższych okoliczności apelacja pozwanej podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c. Zażalenia powodów i powódki pozostawały natomiast zasadne. Słusznie skarżący zarzucają, że pozew w sprawie złożony został w urzędzie pocztowym w dniu 26 października 2016r., zatem niezasadnie Sąd Okręgowy przyjął wysokość stawki zastępstwa procesowego wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie po jego nowelizacji dokonanej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. (Dz.U. 2016 poz. 1668), która zaczęła obowiązywać od dnia 27 października 2016r. W dacie wniesienia przez powodów pozwu minimalna stawka kosztów zastępstwa adwokackiego przy wartości sporu 80.000 zł wynosiła 7.200 zł, zaś przy uwzględnieniu faktu, że powodowie wygrali proces w 62% i kompensacji wzajemnych kosztów zastępstwa procesowego, koszty należne powodom winny wynieść po 1.732,08 zł.

Podzielić należy także argumentację przedstawioną przez powódkę w zażaleniu przemawiającą za nie obciążaniem jej kosztami procesu; zarówno stan majątkowy powódki, jak i szczególny charakter sprawy, gdzie wysokość roszczenia zwłaszcza dla powoda może pozostawać trudna do oszacowania na etapie przedsądowym, przemawiają za zastosowaniem w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu obciążających powódkę dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. Wobec powyższych okoliczności zaskarżony wyrok we wskazanym zakresie podlegał stosownej zmianie z mocy art. 386 § 1 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego Sąd Apelacyjny orzekł stosownie do art. 98 § 1 i 3, 108 § 1 k.p.c. oraz § 1 ust. 2,5,3 i § 10 ust.1 pkt 2 ust.2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).